

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. Alexander III. (a) Panorm. Archiepiscopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

permanerent, adjiciens, ut si quis contrafacere præsumpsisset, jugo iterum servitutis per omnia subderetur; atque unum ex eis hanc omnino conditionem despexisse, & monasterium temerario ausu deseruisse, atque se inter (g) clericos sociassit. Fraternalitas igitur vestra hoc subtili indagazione discutiat, & si ita repererit, sic sacerdotali se zelo hac in re decenter exhibeat, ut nec illi monasterium (h) deserendi facultas sit; & manumittentis voluntas nihilominus conservata, aliquâ præteriri exculpatione non valeat.

NOTÆ.

1. (a) *Chrysanto.*] In prima collectione, sub hoc titulo, cap. 2. legitur *Grisasto*: in epistolis verò ipsius Gregorii lib. 7. *indict.* 2. *epistol.* 36. legitur *Chrysanto*: ex quo registro litteram hujus textus restituo; sed retinenda est lectio *Chrysanto*, nam *Chrysantus* Ecclesiam Spoletanam rexit temporibus nostri Gregorii Magni per annos 590. & ipsum summum Præsulem illi rescribere in præsentis textu, & *epistol.* 12. & 77. ejusdem libri, jam retulit *Ughellius tom. 1. Italia sacræ, fol. 174. num. 13.* De Spoletana diœcesi nonnulla adduxi in cap. olim 20. de censibus.
2. (b) *Præcipiat.*] Quod fieri non debet, ut probavi latè in cap. *perniciosa, de officio ordin.*
(c) *Sed si forte.*] Verba quæ sequuntur, extant in cap. 1. de *sententia excom. in 1. collect.*
3. (d) *Diaconum.*] Qui degebat in ipso monasterio, ut in ejus Oratorio ministraret, non verò professus fuerat vitam ipsam monasticam; nam aliàs aliquid proprium habere non posset, juxta tradita in cap. cum ad monasterium, de statu monach.
(e) *Sub hac conditione.*] Valdè cruciantur repetentes in præsentis, & *Barbosa* ea difficultate, quomodo videlicet cum libertas sit res temporalis, potuit in præsentis casu dari servo pro actione spirituali, videlicet ingressu religionis, & per consequens tale pactum in præsentis casu admitti, contra textum in cap. quam pio 7. cap. final. de pactis. Sed veram solutionem, jam ex *Anguano* adduxi in d. cap. final.
4. (f) *Ut monachi fieri.* Debet enim servus prius manumitti, ut in monasterium admittatur, vitæque profiteatur monasticam, l. jubemus 37. l. servis 38. C. de *Episcop. & cleric.* Novella II. Leonis, Novell. 12. Valentini, Concilium Chal-

ced. cap. 4. *Fructuosus Abbas cap. 4. regula: Quod si servi sunt, non recipiantur, nisi libertatem à proprio Domino præ manibus attulerint præsentandam.* Si verò servus per triennium in ipso monasterio commoretur, domino sciente, & non repetente, postea non auditur, *Novel. 5. Justiniani, de Monachis, cap. 2. Novel. 123. cap. 35. & lib. 5. capitul. Careli, cap. 227.* Statuitur, ut servi ad monasterium convolantes, si ante triennium repetantur, dominis restituantur; si post triennium, non inde trahantur, authentica *verum, C. de Episcop. & cleric.* Illustrant *P. Faber lib. 3. Agon. cap. 17. Azor. 1. tom. instr. lib. 10. cap. 1. Tamburinus tom. 3. de jure Abbat. disp. 6. q. 3. Balsam. in nomocan. Phoc. tit. 1. cap. 36. Menardus in notis ad concord. regul. pag. 957.*

(g) *Inter clericos.*] Extra monasterium videlicet: nam monachi olim ad ordines sacros non ascendebant, ut probavi in cap. ad aures 5. de *atate & qualitat. cap. 1. de Capel. monach.*

(h) *Deserendi facultas sit.* Non autem redit ad servitutem: nam libertas non potest dari ad tempus, aut sub conditione resolutoria, videlicet ut servus liber sit, & nisi illud, aut illud fecerit, reducat in servitutem, l. mortis 15. ff. de *manumiss.* ubi rectè docetur, mortis causa libertatem dari non posse, quia morte non sequitur revocari non valet: quod *Marcelli* responsum de libertate *Quiritia* rectè accepit *Meril. lib. 5. obs. cap. 14.* nam libertas Latina ita rectè dabatur, ut ibidem probatur: potest autem servus ob ingratitude nem ad servitutem reduci, ex l. 1. & per totum C. de *ingratis liberis*; & similiter servus si in Clerum cooptatus spirituales operas non persolvat, potest degradari, & iterum domino tradi, ut probatur in cap. *miramur, de servis non ordin.* ubi textum hunc exposui.

CAPUT III.

Alexander III. (a) *Panorm. Archiepiscopo.*

DE illis. Et infra: Si verò aliquis sub hujusmodi verbis juramentum alicui mulieri præstitit; Ego te in uxorem accipiam, si tantum mihi (b) donaveris, reus perjurii non habebitur, si eam nolentem sibi solvere quod sibi dari petit, non acceperit in uxorem, nisi consensus de præsentis, aut carnalis sit inter eos commixtio subsequuta.

NOTÆ.

1. (a) *Panormitan.*] Ita legitur in cap. 4. de *sponsalibus*, in 1. collect. & integram retuli, ac inscriptionem illustravi in capite de illis 5. de *sponsalibus*, ubi extat alia pars hujus textus.
D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. IV.*

(b) *Donaveris.*] Sed hæc conditio rejicienda videbatur, ex l. si ita stipularis, §. si nupsero, ff. de *verb. obl.* ubi inquit *Celsus*: Si tibi nupsero, decem dare spondes; causâ cognitâ denegandam esse actionem puto. Et rectè, nam per hanc conditionem confertur donatio in tempus matrimonii, & quodammodo venale redditur matrimonium,

nium, l. 2. ff. de donat. inter: & sicut non valet talis promissio constante matrimonio. l. 3. §. et si stipulanti, ff. eod. titul. ita et si in id tempus promissio conferatur, l. qu. d. sponse 4. C. de donat. ante nupt. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, Celsum in eo textu hanc pactionem non indistinctè improbare, sed causà cognitâ, quia ex iusta causa, & honesta potest fieri, veluti nomine donationis propter nuptias, sive ob aliam iustam causam, putà si mulier nobilis sit, vir vilis conditionis, vel econtrâ, & ideo d. stipuletur mulier in compensationem nobilitatis suæ; valebit enim hæc stipulatio, ut tradunt Bartol. & Castrensis in d. §. si tibi nupsero: igitur hæc con-

ditio, Si decem dederis, in nuptiis non est statim rejicienda, sed adhibenda cognitio iudicis, utrum ex causa honesta facta fuerit, l. final. §. Seja, ff. de obl. & act. Itaque ex honesta causa huiusmodi conditio adjecta valet. Nec obstat verbum hoc, donaveris, quod videtur importare donationem meram, nam potius conditio hæc referenda est ad dotis donationem: unde postea Pontifex ait, dederis, solveris: quæ verba non rectè ad donationem referuntur; & verbum donandi, dotibus dandis aptum esse probat Alciatus lib. 4. parerg. cap. 13 licet ibi aliter accipiat textum hunc: docuerunt Barbosa & Canisius in presentii, Pinel. lib. 2. select. cap. 20. num. 21.

CAPUT V.

(a) Urbanus III.

Super eo verò, quod à nobis similiter postulasti, utrum ille qui in quandam mulierem consensit, ad consummandum matrimonium sit compellendus, nihilominus respondemus, quod cum consensus liber dici non possit, qui in alieno referatur arbitrio, ac conditionem ipsam canonica non improbeat instituta, quæ consonet honestati, nisi voluntas patris postmodum intercedat, nequaquam est ad matrimonium contrahendum cogendus. Nam licet felix memorix (b) Alexander Papa antecessor noster in suis videatur consultationibus respondisse, quod sponsalia interpositâ (c) conditione contracta, conditione ipsâ minimè observatâ, si consensus de presentii intercedat, vel carnalis copula subsequatur, dissolvi non debent, sed firmiter observari; nequaquam nostræ diffinitioni est adversum, cum huiusmodi consensus nequaquam sit de presentii habendus, licet per verba de presentii evidentius exprimatur, qui in alieno arbitrio non habito, sed habendo consistit.

NOTÆ.

x. (a) **U**rbanus III.] Ita etiam legitur in cap. 4. hoc titul. in 1. collect. ubi additur pars capituli cum in Apostolica; unde satis innuitur, in presentii referri partem textus in c. cum in Apost. de spons. ubi presentem inscriptionem exposui.

(b) Alexander.] Relatus in cap. de illis, hoc titul. cap. de illis, de spons.

(c) **C**onditione.] Sed an adveniente conditione novus desideretur consensus? latè exponit Gibalinus tom. I. de negot. lib. 3. cap. 2.

CAPUT VI.

Innoc. III. (a) Marsicano Episcopo.

Per tuas nobis litteras intimasti, quod cum in presentia tua quadam mulier Pacifica nomine, quendam nomine Nicolaum postularet in virum, asserens inter se mutuum de presentii consensum, & carnalem copulam accessisse; vir ipse, quamvis contracta sponsalia, & carnis copulam non negaret, assererat se tamen illam in uxorem ducere non teneri, quia sponsalia inter ipsos sub hac fuerant conditione contracta, si videlicet pater ejus & patruus sponsalibus consentirent: sed ipsi quamcitò noverint, & sponso contradixerunt & sponsæ; quod idem vir idoneis nitebatur testibus comprobare. Verum mulier replicabat, quod licet fides præstita fuerit ab utroque sub conditione præscripta, non tamen sibi fuerat à patre viri, vel patruo aliquando contradictum, & ante tempus contradictionis expressum à testibus, & post illud dicebat inter se canalem copulam accessisse. Addebat præterea, quod licet à principio conditionaliter contraxissent, temporis tamen processu sine conditionis adjectione purè in matrimonium consenserunt, & hoc assererat se testibus probaturam. Receptis itaque testibus partis utriusque, cum attestaciones mulieris coram te, presentibus duobus examinatorebus faceres publicari, testes ipsi dixerunt, quod dicta, quæ legebantur, non dixerant, & quæ deposuerant, scripta non erant: sed ab uno examinatore tunc contra eos fuit fortiter obviatum, & ob hoc mulier postulabat, ut iidem testes, vel alii super eisdem